

**Welkom bij de presentatie van SEOB.
De presentatie begint om 19.00 uur.**

4 augustus 2023

Opening

Giwani Zeggen
Moderator

Agenda 4 augustus 2023

- Opening
- Presentatie over SEOB
- Monitoring: dashboards
- Vragen
- Afsluiting
- Contact

SURINAME ECONOMIC OVERSIGHT BOARD (SEOB)

Een initiatief van de private sector om de uitvoering en monitoring van het IMF-programma te versterken in Suriname

Eblein Frangie
Voorzitter

Inhoudsopgave

- Achtergrond & doelstellingen
- Hoofdlijn van de overeenkomst
- Belanghebbenden
- Communicatie
- Het IMF-programma
- Monitoring

Achtergrond & doelstellingen (1/2)

De regering van Suriname heeft een 3-jarig Extended Fund Facility Agreement (EFF) afgesloten in 2021 met het Internationaal Monetair Fonds (IMF), om de economie te stabiliseren, de schuldpositie te herstructureren en om het groeipotentieel van Suriname te verwezenlijken. Uit recente besprekingen tussen de regering en de private sector is gebleken dat er behoefte is aan een degelijke uitvoering van de IMF-programma's en transparante communicatie naar de gemeenschap. Tevens is deze voorwaarde opgenomen in het herstelprogramma.

Naar aanleiding hiervan, heeft de private sector het initiatief genomen om besprekingen te voeren met 'The Economic Programme Oversight Committee of Jamaica' (EPOC), dat in 2013 werd opgericht om toezicht te houden op de uitvoering van de economische hervormingsmaatregelen van Jamaica, in het kader van de overeenkomst met het Internationaal Monetair Fonds. Na de oprichting van de EPOC tijdens het tweede IMF-programma van Jamaica, zijn de economische hervormingen met succes voortgezet.

Achtergrond & doelstellingen (2/2)

In lijn met de visie en doelstellingen van EPOC heeft de private sector een toezichtcomité opgezet met de volgende doelstellingen:

- **Het monitoren en adviseren van de regering over het implementeren van het IMF-programma en het economisch herstelplan op basis van duidelijke prestatie indicatoren;**
- Het beoordelen, ondersteunen en versterken van het regeringsbeleid en de activiteiten die worden uitgevoerd om de programma's conform de deadlines te implementeren;
- Het ondersteunen in het transparant communiceren naar de gemeenschap over de status van de programma's en het economische herstelplan;
- Functioneren als permanent adviesorgaan voor de regering in de stabilisatie- en groeifase van de economie.

Op 1 juni 2023, is de memorandum of understanding (MoU), getekend door de president Chandrikapersad Santokhi met de Suriname Economic Oversight Board (SEOB). De MoU is medeondertekend door de Minister van Financiën en Planning, de Governor van de Centrale Bank van Suriname en vertegenwoordigers van de Surinaamse Bankiersvereniging en Vereniging Surinaams Bedrijfsleven.

Hoofdlijn van de overeenkomst (1/4)

De SEOB is een initiatief van de private sector en is een permanente advies- en monitoringsboard. De SEOB zal de Staat adviseren bij de uitvoering van het IMF-programma en het economisch herstelplan, alsook de uitvoering van de programma's mede helpen monitoren. Ook zal de SEOB ondersteunen in het versterken van de communicatie naar de gemeenschap.

Het bestuur van de SEOB wordt door competente en high-level vertegenwoordigers bemand uit de private en publieke sector.

Een supporting team zal worden samengesteld ter ondersteuning van het bestuur.

Hoofdlijn van de overeenkomst (2/4)

Het bestuur van de SEOB:

- 1) Vertegenwoordiger van de Vereniging Surinaams Bedrijfsleven (VSB)* – Mervel Kotzebue - Fleur
- 2) Vertegenwoordiger van de Surinaamse Bankiersvereniging (SBV)* – Eblein Frangie
- 3) Vertegenwoordiger van de Vereniging van Economisten in Suriname (VES) – N.T.B.
- 4) Vertegenwoordiger van Ravaksur – N.T.B.

*De voorzitter is altijd een vertegenwoordiger van de private sector (VSB/SBV). De eerste voorzitter is door de SBV en VSB aangedragen in de persoon van Eblein Frangie.

Supporting team:

- 1) Gavin Ooft – Economist
- 2) Fariël Joeglal-Ramdass – Board Support Executive
- 3) Lindsay Mac Donald – Communication Specialist

Hoofdpijn van de overeenkomst (3/4)

Het SEOB Overlegorgaan is een permanent overlegorgaan, dat high-level overleg over financieel-economische zaken faciliteert tussen vertegenwoordigers uit de private sector, de overheid en het maatschappelijk middenveld, met het oog op de bespreking van de voortgang van de uitvoering van het IMF-programma en economisch herstelplan.

Het bestuur van de SEOB maakt ook deel uit van het SEOB Overlegorgaan.

Hoofdpijn van de overeenkomst (4/4)

Het SEOB Overlegorgaan:

- 1) Minister van Financiën & Planning
- 2) Governor Centrale Bank van Suriname
- 3) Vertegenwoordiger van Suriname in het Internationaal Monetair Fonds (IMF)
- 4) Directeur Belasting Dienst
- 5) Administrateur-Generaal Bureau Staatsschuld
- 6) Vertegenwoordiger van de Anton de Kom Universiteit van Suriname
- 7) Vertegenwoordiger van de Vereniging Surinaams Bedrijfsleven (VSB)
- 8) Vertegenwoordiger van de Surinaamse Bankiersvereniging (SBV)
- 9) Vertegenwoordiger van de Vereniging van Economisten in Suriname (VES) – N.T.B.
- 10) Vertegenwoordiger van Ravaksur – N.T.B.

Belanghebbenden (1/2)

Maatschappelijk middenveld	Private Sector	Publieke sector
Interreligieuze Raad Suriname	Platform van Importeurs	DNA
Jeugdraad	Vereniging van Winkeliers	Orde van Advocaten Suriname
Bestuur Anton de Kom Universiteit	Vereniging Surinaams Bedrijfsleven	Rechterlijke macht
Surinaamse Vereniging van Journalisten	Associatie van Surinaamse Fabrikanten	Hof van Justitie/Openbaar Ministerie
Federatie van Organisaties van Leerkrachten Suriname	Associatie van Kleine en Middelgrote Ondernemerschap Suriname	Kamer van Koophandel en Fabrieken
Bond van Leraren/Alliantie voor leerkrachten Suriname	Vereniging Binnenlandse Hout Producenten	
Centrum voor Democratie en Rechtspleging	Surinaamse Bankiersvereniging	

Belanghebbenden (2/2)

Maatschappelijk middenveld	Private Sector	Publieke Sector
Vereniging Economisten van Suriname	Surinaamse Chinese United Association	
Confederatie voor Organisaties van Landsdienaren	Women Business Group	
Ravakur	Survam	
BiNi	Nationale Ziekenhuisraad	
Vereniging van Medici	Suriname Chartered Accountants Institute	
Politieke Partijen	Surinaamse Federatie van Belastingadviseurs	

Communicatiemiddelen en kanalen (extern)

Communicatiemiddelen en kanalen:

Er zal gebruik worden gemaakt van zowel traditionele media als digitale media voor het informeren van de gemeenschap.

Media	Omschrijving
TV	<ul style="list-style-type: none">• Interviews
Radio	<ul style="list-style-type: none">• Interviews
Print	<ul style="list-style-type: none">• Persberichten/interviews
Digital	<ul style="list-style-type: none">• Website SEOB met informatie over het IMF-programma en het Herstelplan, en status updates• Facebook SEOB met nieuws, updates en mijlpalen• LinkedIn SEOB met nieuws, updates en mijlpalen
Overige	<ul style="list-style-type: none">• Persconferenties• Overleg met de groepen belanghebbenden

Overlegmomenten

SEOB Board meeting	Overlegorgaan	Persconferenties	Belanghebbenden overleg
<ul style="list-style-type: none"> • Maandelijks • 3e donderdag • Voorbereiding op overleg MinFin & CBvS, op basis van data (IMF en herstelprogramma) ontvangen van MinFin, CBvS, BSS en van overige stakeholders 	<ul style="list-style-type: none"> • Maandelijks • Overleg over de behaalde KPI's (op basis van data IMF en herstelprogramma) • Presentatie van KPI's en bevindingen SEOB • Feedback vanuit stakeholders 	<ul style="list-style-type: none"> • Maandelijks na meeting Overlegorgaan • Presentatie van KPI's en bevindingen SEOB 	<ul style="list-style-type: none"> • 1 x per halfjaar • Feedback en input vanuit de samenleving

Het IMF-programma in hoofdlijnen

Doelstellingen van het IMF-programma

1. Het ondersteunen van economisch herstel
2. Het herstellen van de schuld en verbeteren van de overheidsfinanciën
3. De kwetsbaren beschermen door de sociale voorzieningen uit te breiden
4. Het verbeteren van het monetair en wisselkoersbeleid
5. Het versterken van het financiële systeem
6. Het bevorderen van de agenda voor corruptiebestrijding en good corporate governance

IMF-thema's

- a) Herstel van fiscale discipline
- b) Herstructurering van schulden
- c) Bestrijden van inflatie
- d) Aanpak van risico's in de bancaire sector
- e) Versterken van de Centrale Bank van Suriname
- f) AML/CFT en Governance

Uitleg IMF-thema's (1/4)

a) Herstel van de fiscale discipline:

- Het bereiken van een primaire balans van 1.7% van het BBP in 2023
- Herziening en implementatie van BTW
- Geen salarisverhogingen toekennen
- Subsidie op elektriciteit afbouwen, door de prijs met gemiddeld 28% te verhogen, per december 2024
- Implementatie van het sociaalprogramma door 60.000 huishoudens een koopkrachtversterking toe te kennen van SRD 1800 per maand. Additioneel, zal er nog SRD 154 miljoen beschikbaar worden gesteld
- Het optimaliseren en digitaliseren van inkoopprocessen
- Het versterken van de belastingdienst en datavoorziening, per december 2023

Uitleg IMF-thema's (2/4)

b) Herstructurering van schulden:

- Doel: 120% van BBP in 2024
- Herstructurering van leningen bij de Centrale Bank van Suriname (CBvS), per september 2023
- Inhalen van achterstallige betalingen (SRD 1.2 miljard) aan leveranciers
- Implementatie van 'Treasury Single Account' en het verbeteren van het digitaal betaalsysteem van de Overheid
- Afdeling Treasury dient te werken aan cash forecasting
- Herstructurering van leningen met China
- Afronden herstructurering Oppenheimer leningen

Uitleg IMF-thema's (3/4)

c) **Bestrijden van inflatie:**

- Continuering van de wekelijkse Open Market Operations (OMO)
- Supplementair continuering van de CBC veilingen
- Verhoging van de SRD-kasreserve met 5%, van 39% naar 44%
- Maximale groei van de SRD-kredietportefeuille van 20% per jaar
- Retentiemaatregel van 35% voor exporteurs
- Aansluiten van de nieuwe Bankwet met de deviezencommissieregeling
- Implementatie elektronische wisselkoersenplatform

Uitleg IMF-thema's (4/4)

d) Aanpak van risico's in de bancaire sector

- Solvabiliteitsratio en non-performing ratio van banken, dienen binnen de vastgestelde richtlijnen worden gebracht
- De CBvS is bezig met een resolutiewet om banken in nood te kunnen overnemen, herstructureren en/of afwikkelen

e) Versterken van de Centrale Bank van Suriname

- De CBvS dient haar jaarverslagen te publiceren (2021 – 2022, per eind december 2023)
- Herkapitalisatie van de CBvS

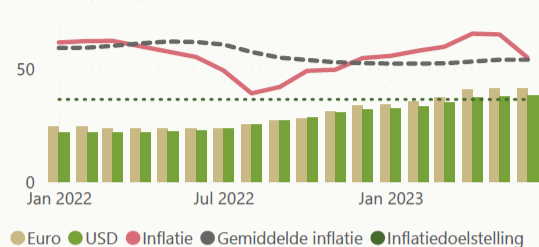
f) AML/CFT en Governance

- Uitvoeren van de aanbevelingen van de National Risk Assessment (NRA)

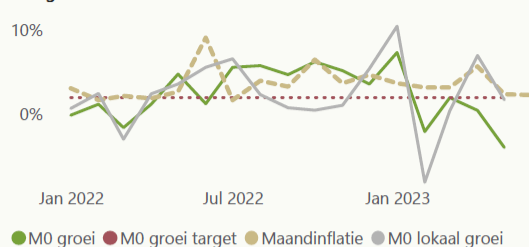
Monitoring SEOB Economic Dashboard

Gavin Ooft

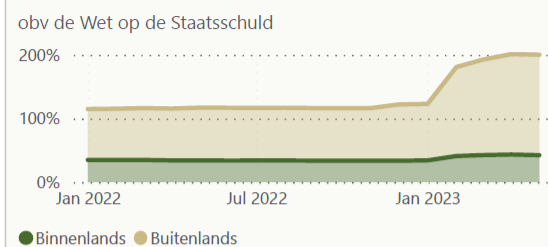
Inflatie (in %) en Wisselkoers

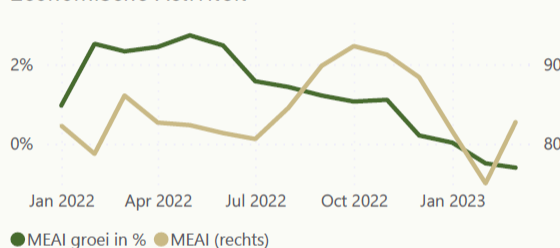
M0 groei en Maandinflatie (in %)

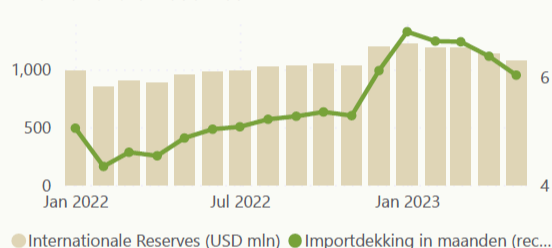
Staatsschuld (in % van BBP)

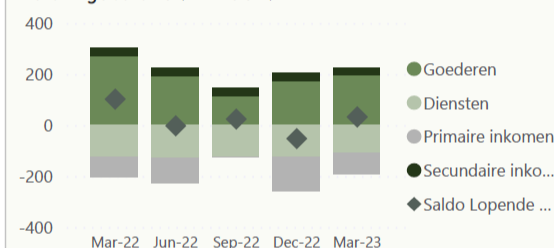
Economische Activiteit

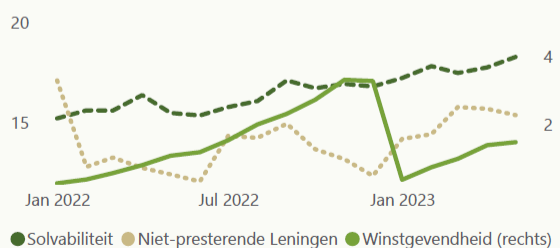
Internationale Reserves

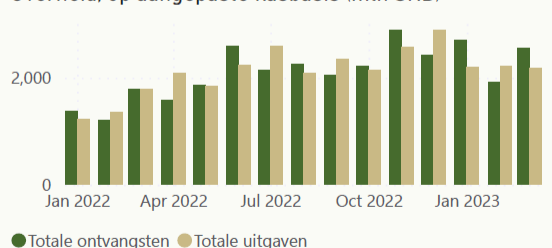
Betalingsbalans (mln USD)

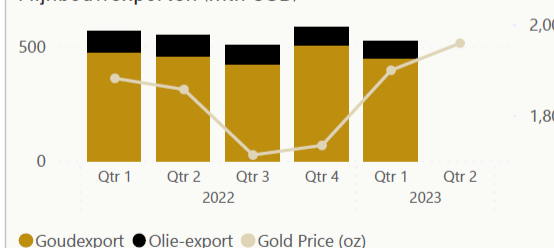
Bankensectorindicatoren (in %)

Overheid, op aangepaste kasbasis (mln SRD)

Mijnbouwexporten (mln USD)

KPIs

Monetair

Deposito's en Kredieten

Groei en Handel

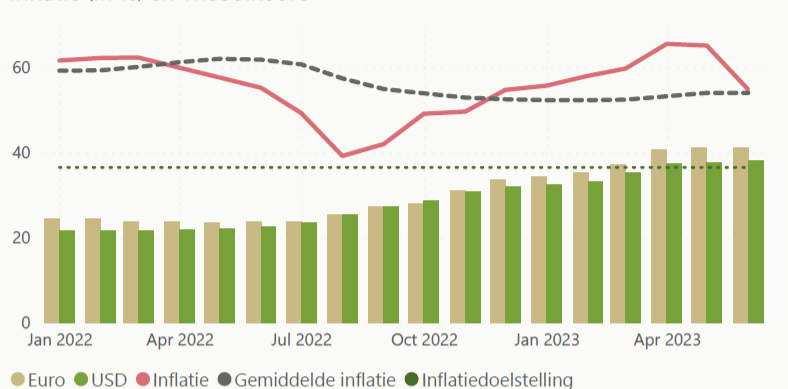
Overheid

Banken

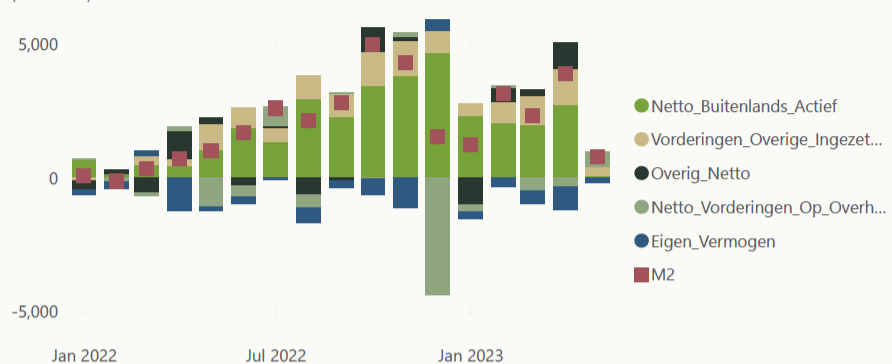
Definities

Bronnen: ABS, CBvS, Ministerie van Financien en Planning, SDMO, SPS.

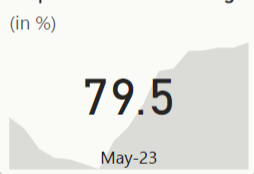
Inflatie (in %) en Wisselkoers

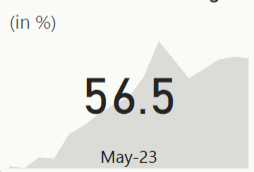
Oorzaken verandering in M2 (maandelijks) (SRD mln)

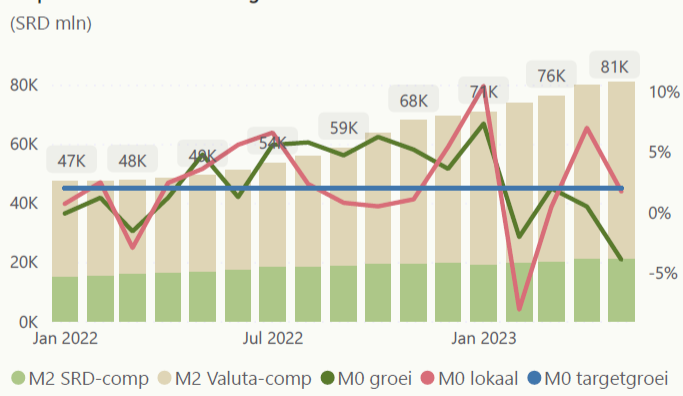
Depositodollarisering (in %)

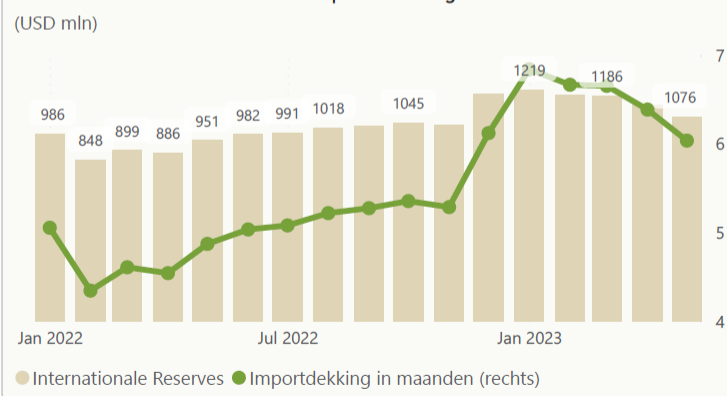
Kredietdollarisering (in %)

Liquiditeitenmassa en groei M0 (SRD mln)

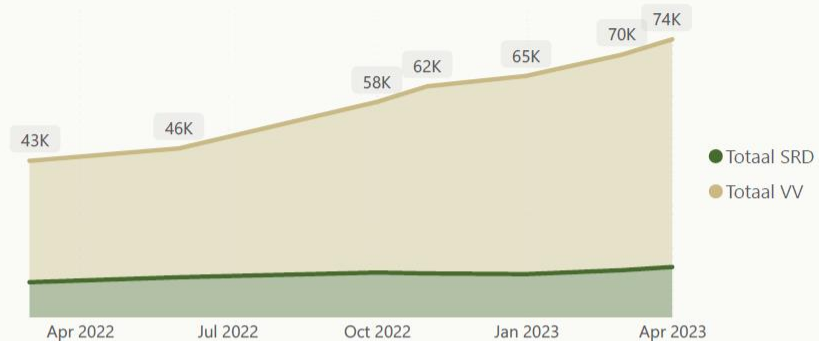

Internationale Reserves en Importdekking (USD mln)

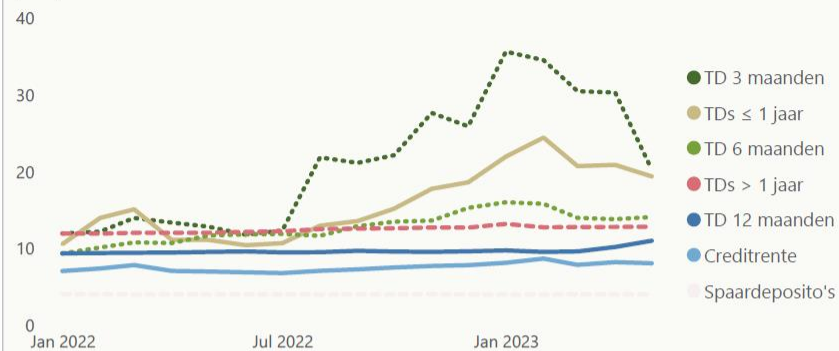
Depositos

(SRD mln)

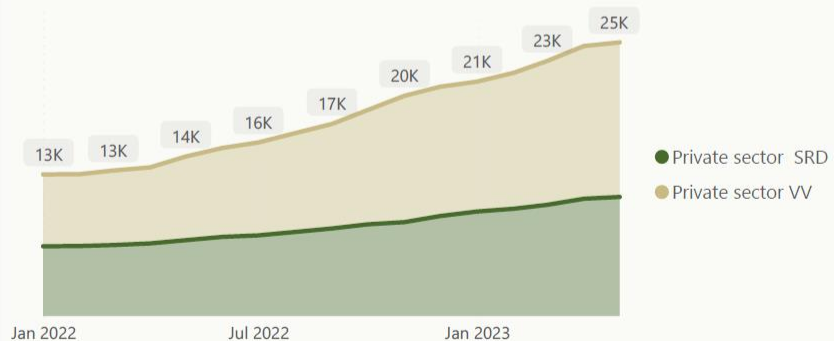
Creditrentes SRD

(in %)

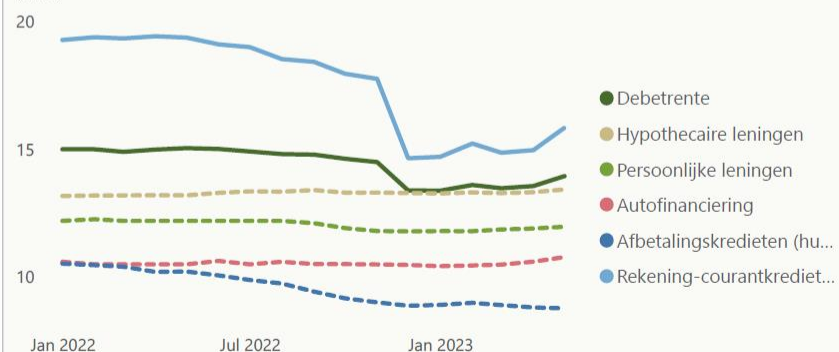
Kredieten

(SRD mln)

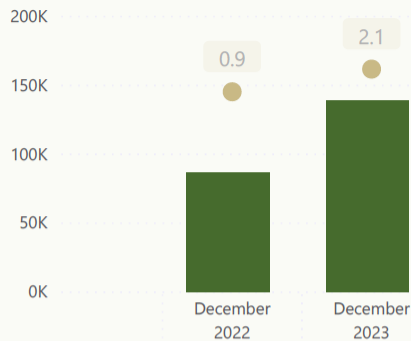

Debetrentes SRD

(in %)

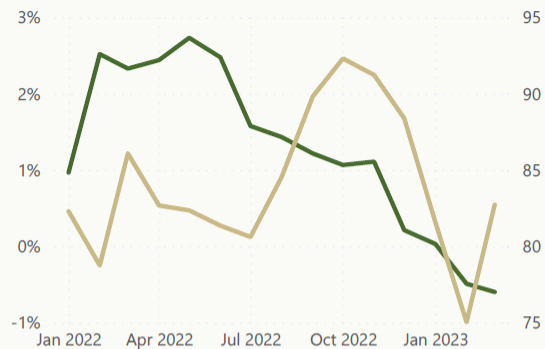

Groeischattingen

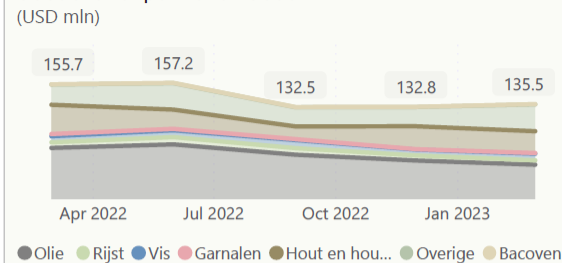
● BBP (in SRD mln) ● Reële BBP groei (in %)

Economische Activiteit

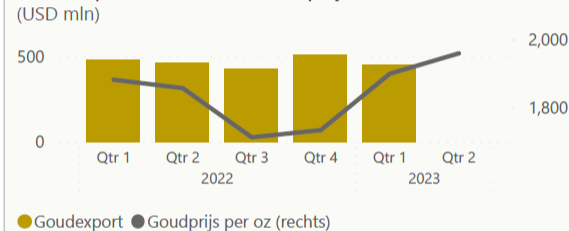
● MEAI groei in % ● MEAI (rechts)

Goederenexport excl. Goud

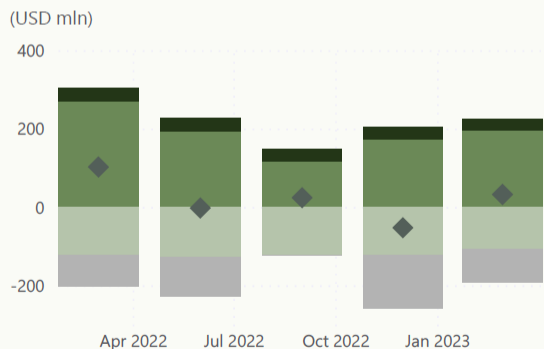
● Olie ● Rijst ● Vis ● Garnalen ● Hout en hou... ● Overige ● Bacoven

Goudexportwaarde en Goudprijs

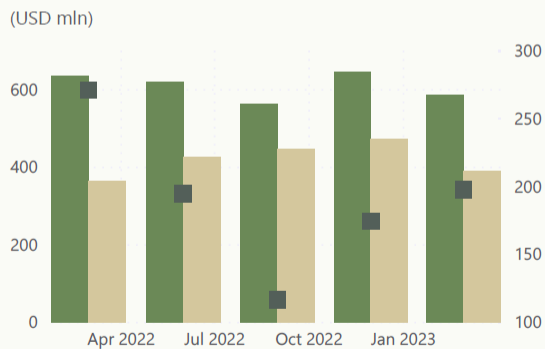
● Goudexport ● Goudprijs per oz (rechts)

Betalingsbalans

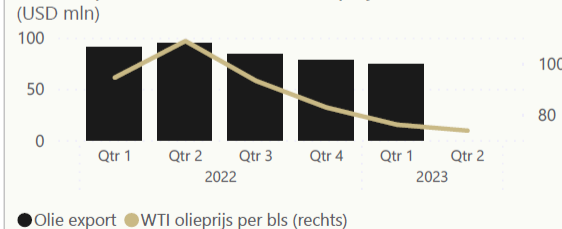
● Goederen... ● Dienste... ● Primaire... ● Secunda... ● Saldo L...

Goederenrekening

● Export ● Import ● Saldo goederenrekening (rechts)

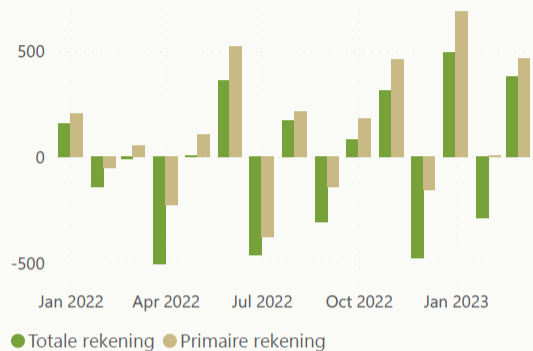
Olie-exportwaarde en WTI olieprijs

● Olie export ● WTI olieprijs per bls (rechts)

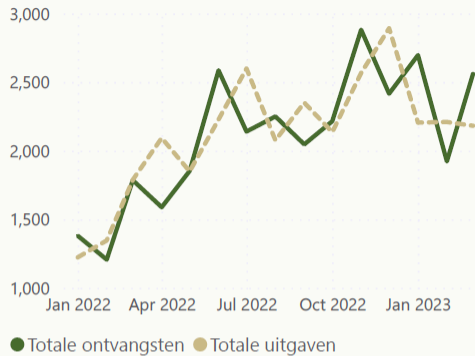
Overheidssaldo

(SRD mln, kasbasis)

Ontvangsten en Uitgaven

(SRD mln, kasbasis)

Totale schuld (% van BBP)

(obv Wet op de Staatsschuld)

200.2%

May-23

Binnenlandse

42.4%

Buitenlands

157.8%

Totale schuld (% van BBP)

(Internationale definitie)

89.2%

May-23

Binnenlands

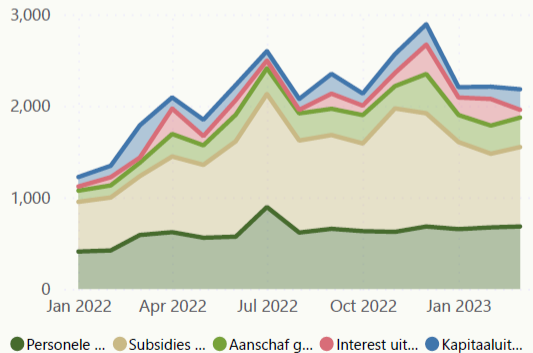
18.9%

Buitenlands

70.3%

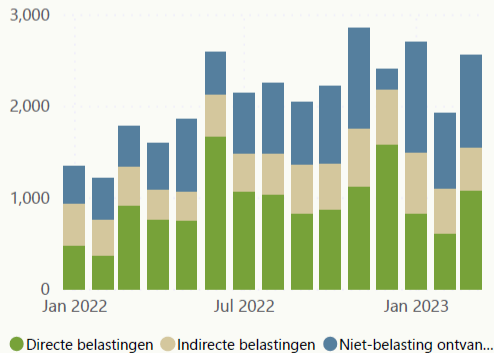
Uitgaven

(SRD mln, kasbasis)

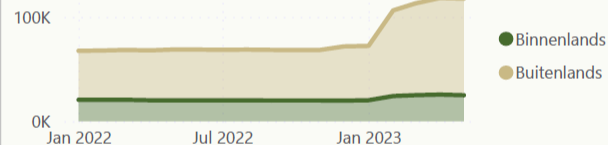
Ontvangsten

(SRD mln, kasbasis)

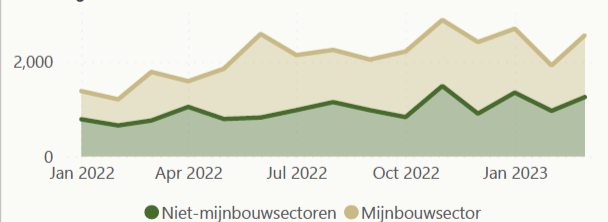

Staatsschuld (obv de Wet op de Staatsschuld)

(SRD mln)

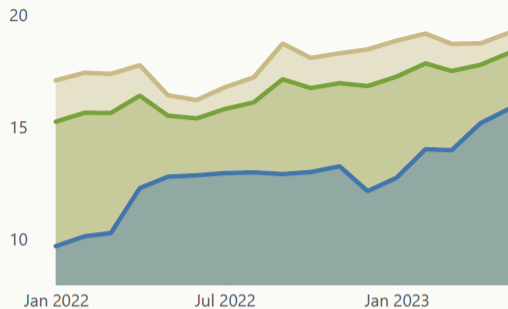

Ontvangsten naar Sector (SRD mln, kasbasis)

Solvabiliteit

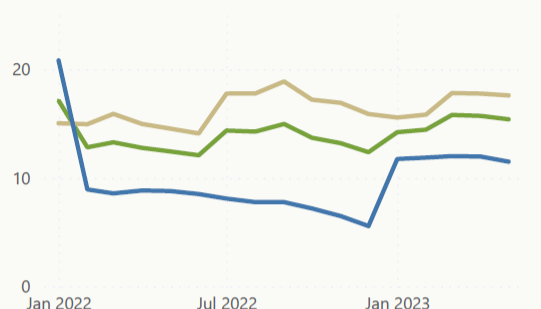
Capital Adequacy Ratio (in %)

● Alle banks ● Grote ● Overige

Kwaliteit van Activa

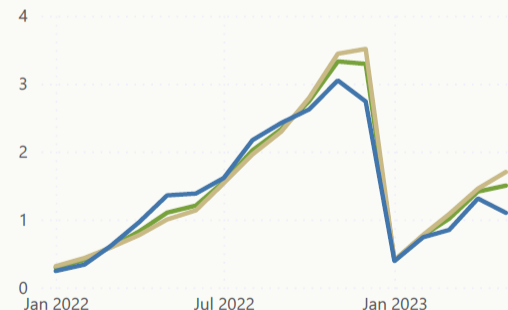
Niet-presterende leningen ten opzichte van totale leningen (in...)

● Alle banks ● Grote ● Overige

Winstgevendheid

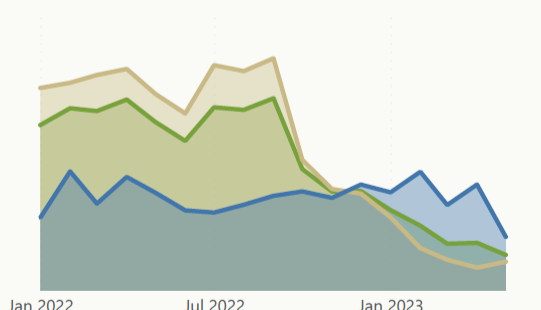
Return on Assets (in %)

● Alle banks ● Grote ● Overige

Liquiditeit

Liquid active ten opzichte van totale activa (in %)

● Alle banks ● Grote ● Overige

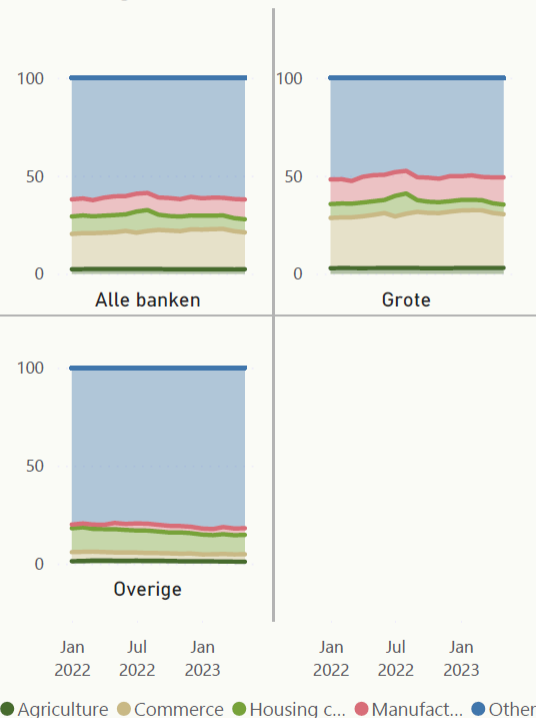
Alle banks

Grote

Overige

Samenstelling van Activa

(in % van leningen)

Definities

Monetair

Dollarisering - Depositodollarisering: Het aandeel van vreemdevaluta deposito's in totale deposito's.

Dollarisering - Kredietdollarisering: Het aandeel van vreemdevaluta kredieten in totale kredieten.

Importdekking in maanden: Het aantal maanden importen waarin de internationale reserves zou kunnen voorzien, in geval dat noodzakelijk zou zijn.

Inflatie: Prijsstijging gemeten als de jaar-op-jaar verandering van de consumentenprijsindex. M0 ofwel Basisgeldhoeveelheid: Munten, bankbiljetten en reserves die banken aanhouden bij de CBvS.

M2 ofwel Liquiditeitenmassa in ruime zin: Munten, bankbiljetten en giraal geld.

Deposito's en Kredieten

Deposito's: De waarde van tegoeden aangehouden bij commerciële banken.

Kredieten: De waarde van uitstaande leningen van commerciële banken.

Rente - Credit: Interest die de bankinstelling uitbetaalt.

Rente - Debet: Leenrente.

Groei

Bruto Binnenlands Product (BBP): de toegevoegde waarde van geproduceerde goederen en diensten gedurende een bepaalde periode.

MEAI: index voor maandelijks economische activiteit (groei in productievolumes).

Reële BBP groei: De jaar-op-jaar groei van het BBP gecorrigeerd voor inflatie.

WTI-prijs: West Texas Intermediate aardolieprijs.

Handel

Betalingsbalans: een staat van alle transacties tussen entiteiten in een land en de rest van de wereld, gedurende een bepaalde periode.

Exporten: waarde van uitgevoerde goederen en verleende diensten aan het buitenland

Importen: waarde van ingevoerde goederen en ontvangen diensten uit het buitenland

Goederenrekening: de staat met export- en importen van goederen naar/van het buitenland.

Dienstenrekening: de staat met export- en importen van diensten naar/van het buitenland.

Inkomensrekening - Primaire Inkomens: inkomens verdiend of betaald aan het buitenland voor het leveren van productiefactoren. Bijvoorbeeld huur, interest, loon of winst.

Inkomensrekening - Secundaire Inkomens: lopende overdrachten tussen ingezetenen en niet- ingezetenen, bijvoorbeeld geldovermakingen.

Overheid

Totale rekening: inkomsten minus uitgaven van de overheid.

Primaire rekening: overheidssaldo exclusief interestbetalingen op schulden.

Schuldquote: De staatsschuld in procenten van het BBP.

Directe belastingen: belastingen die rechtstreeks aan de overheid worden betaald zoals loonbelasting en inkomstenbelasting.

Indirecte belastingen: belastingen op producten en diensten zoals BTW en accijnzen.

Niet-belasting ontvangsten: overige inkomsten van de overheid die niet tot belastinginkomsten worden gerekend, zoals dividenden, leges en boetes.

Kapitaaluitgaven: overheidsinvesteringen.

Bankensector

Solvabiliteitsratio: gemeten aan de hand van de capital adequacy ratio. Deze ratio geeft aan in hoeverre een bank in staat is aan langetermijn verplichtingen te voldoen.

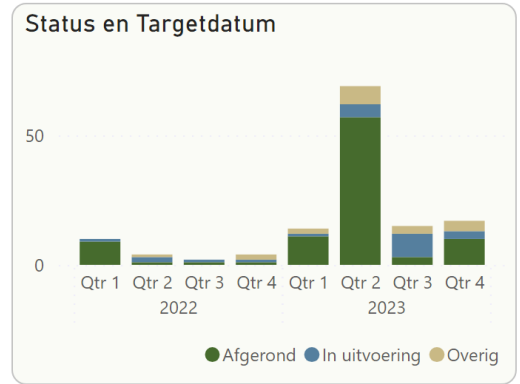
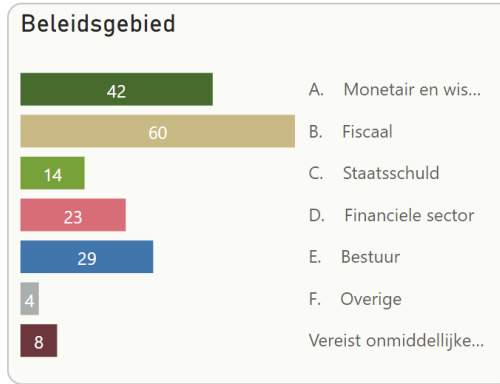
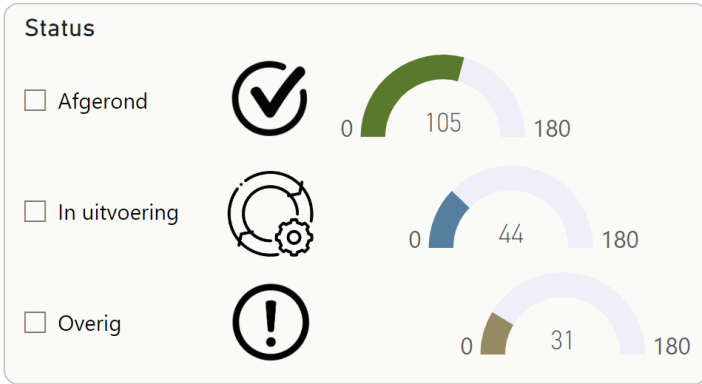
Niet-presterende leningen: leningen die niet of niet tijdig worden terugbetaald.

Liquideitsratio: liquide middelen ten opzichte van totale activa (=bezittingen).

Winstgevendheid: gemeten aan de hand van het rendement op activa (ROA) .

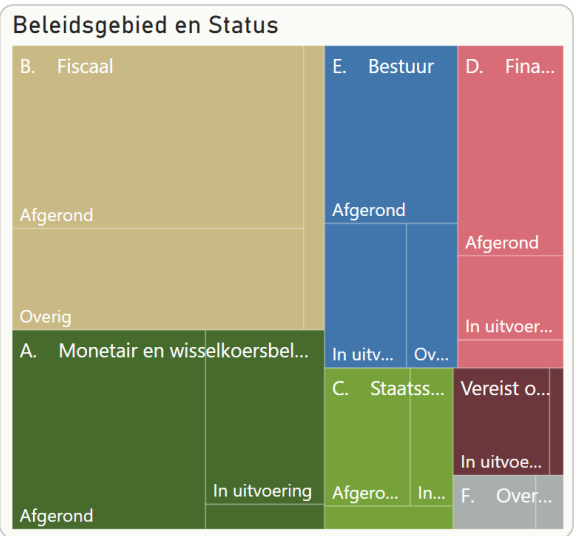
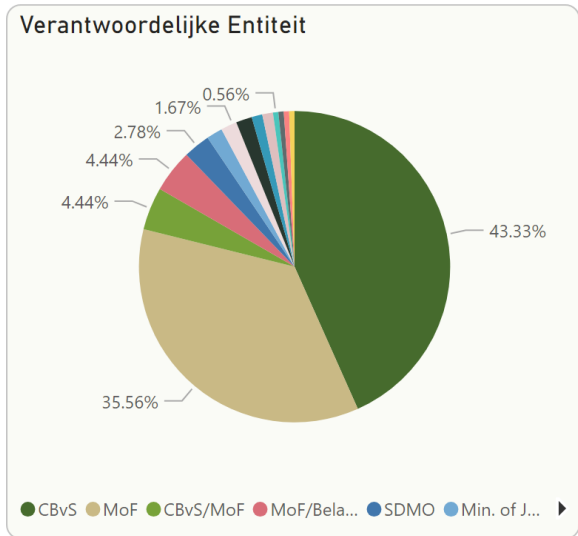
Monitoring IMF-EFF Dashboard

Maatregelen

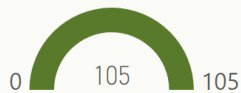
Beleidsgebied	Maatregel
A. Monetair en wisselkoersbeleid	- Finalize the rules and prospectus, non-banks/etc to explain the rules, and
A. Monetair en wisselkoersbeleid	- IMF team provides comments.
A. Monetair en wisselkoersbeleid	- send a draft circular to the IMF tea
A. Monetair en wisselkoersbeleid	- Send the draft to the IMF team.
A. Monetair en wisselkoersbeleid	1. Understand NIR/NDA targets unde
A. Monetair en wisselkoersbeleid	14. Update 2022 FX cash flow projectio and send to the IMF team.
A. Monetair en wisselkoersbeleid	15. Send to the IMF team FX cash flow 2022.
A. Monetair en	19. Send to the Fund draft CBvS regula

Bron: calculaties SEOB op basis van voortgangsrapportage IMF Suriname country office

Status

Afgerond

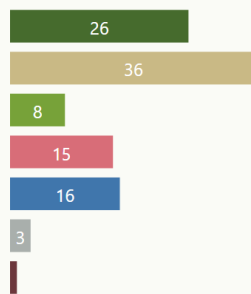
In uitvoering

Overig

Beleidsgebied

A. Monetair en wis...

B. Fiscaal

C. Staatsschuld

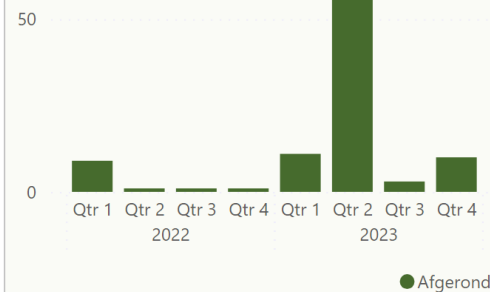
D. Financiële sector

E. Bestuur

F. Overige

Vereist onmiddellijke...

Status en Targetdatum

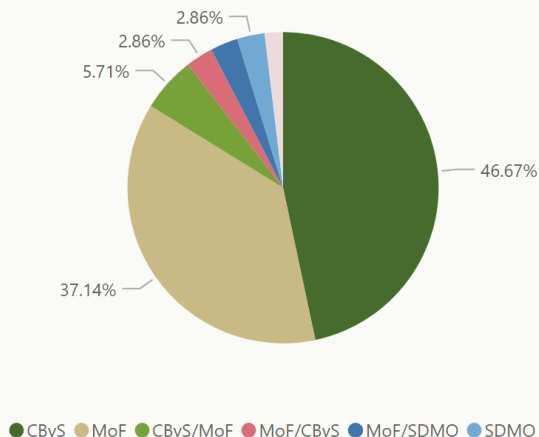

● Afgerond

Maatregelen

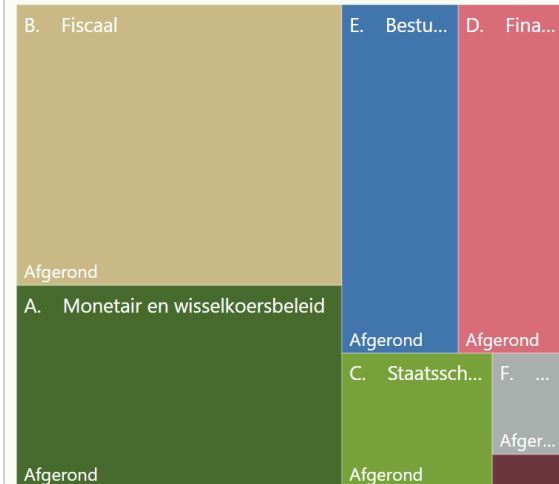
Beleidsgebied	Maatregel
A. Monetair en wisselkoersbeleid	- Finalize the rules and prospectus, : non-banks/etc to explain the rules, and
A. Monetair en wisselkoersbeleid	- IMF team provides comments.
A. Monetair en wisselkoersbeleid	- send a draft circular to the IMF tea
A. Monetair en wisselkoersbeleid	- Send the draft to the IMF team.
A. Monetair en wisselkoersbeleid	1. Understand NIR/NDA targets unde
A. Monetair en wisselkoersbeleid	14. Update 2022 FX cash flow projectio and send to the IMF team.
A. Monetair en wisselkoersbeleid	15. Send to the IMF team FX cash flow 2022.
A. Monetair en	19. Send to the Fund draft CBvS regula

Verantwoordelijke Entiteit

● CBvS ● MoF ● CBvS/MoF ● MoF/CBvS ● MoF/SDMO ● SDMO ▶

Beleidsgebied en Status

Status

Afgerond

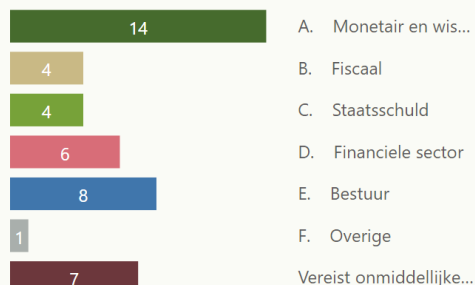
In uitvoering

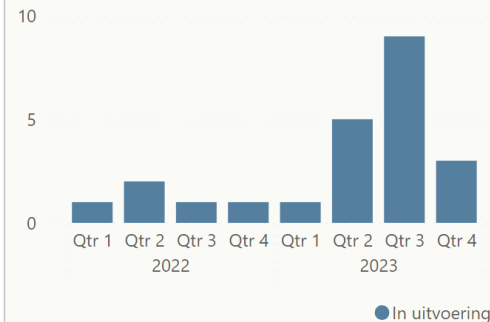
Overig

Beleidsgebied

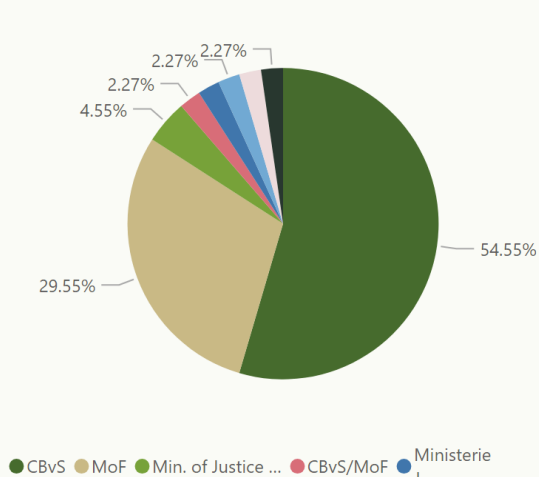
Status en Targetdatum

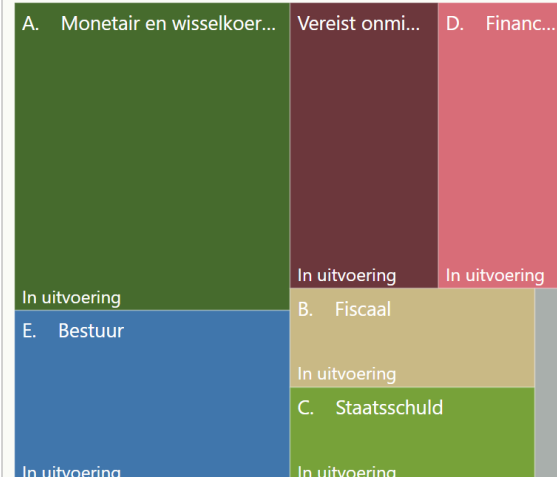
Maatregelen

Beleidsgebied	Maatregel
A. Monetair en wisselkoersbeleid	- finalize the circular and post it on...
A. Monetair en wisselkoersbeleid	- on a monthly basis for non-test da assessments.
A. Monetair en wisselkoersbeleid	- on a weekly basis for test date mo
A. Monetair en wisselkoersbeleid	- Report the OMO and SRD MO dat
A. Monetair en wisselkoersbeleid	10. Monitor SRD MO targets.
A. Monetair en wisselkoersbeleid	11. Send to the IMF team a table with c
A. Monetair en wisselkoersbeleid	13. Send to the IMF team FX cash flow no more than five business days.
A. Monetair en	17. Develop an ELA framework to provi

Verantwoordelijke Entiteit

Beleidsgebied en Status

Bron: calculaties SEOB op basis van voortgangsrapportage IMF Suriname country office

Status

Afgerond

In uitvoering

Overig

Beleidsgebied

2

A. Monetair en wis...

2

B. Fiscaal

2

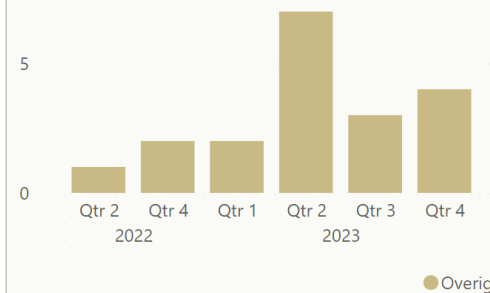
C. Staatsschuld

5

D. Financiële sector

E. Bestuur

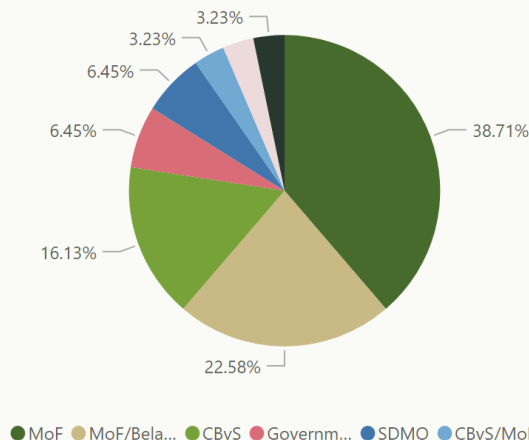
Status en Targetdatum

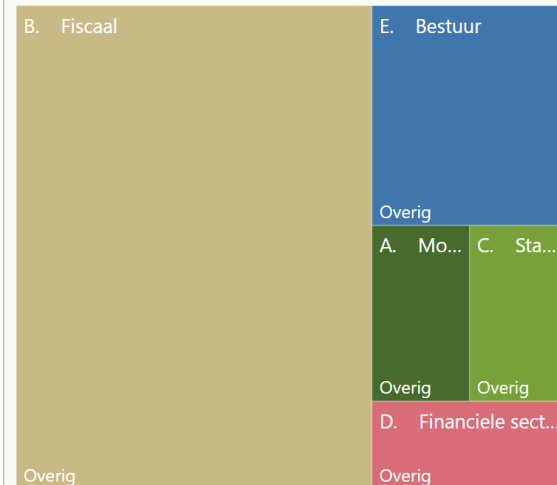
Maatregelen

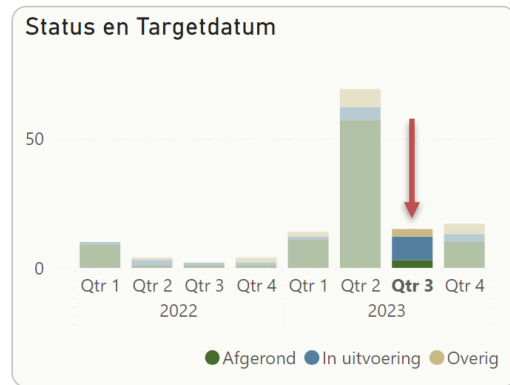
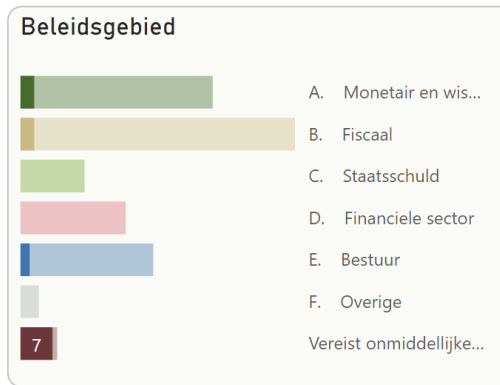
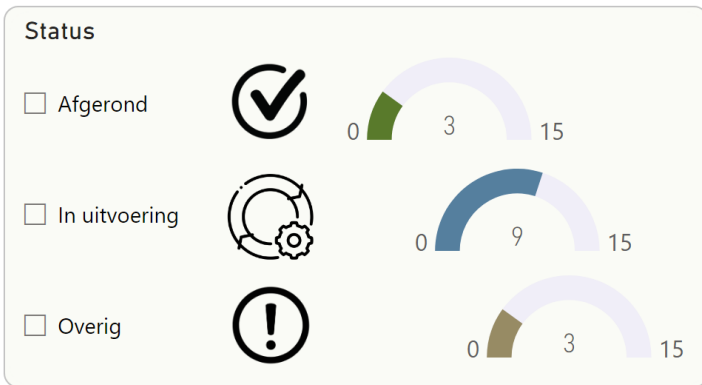
Beleidsgebied	Maatregel
A. Monetair en wisselkoersbeleid	12. Monitor NIR/NDA targets.
A. Monetair en wisselkoersbeleid	16. Develop rules and prospectus for a companies, and individual investors
B. Fiscaal	- Ensure all customers who quality f Ministry of Social affairs are receiving th
B. Fiscaal	- incorporate comments from the IM
B. Fiscaal	- incorporate comments from the IM
B. Fiscaal	- inform the IMF team via which ver Parliament (since this measure is not m
B. Fiscaal	- issue a relevant decree/circular to
B. Fiscaal	- publish recommendations on imp process from small-scale gold miners
B. Fiscaal	- receive Parliament approval and ir
B. Fiscaal	- share a draft of a relevant decree

Verantwoordelijke Entiteit

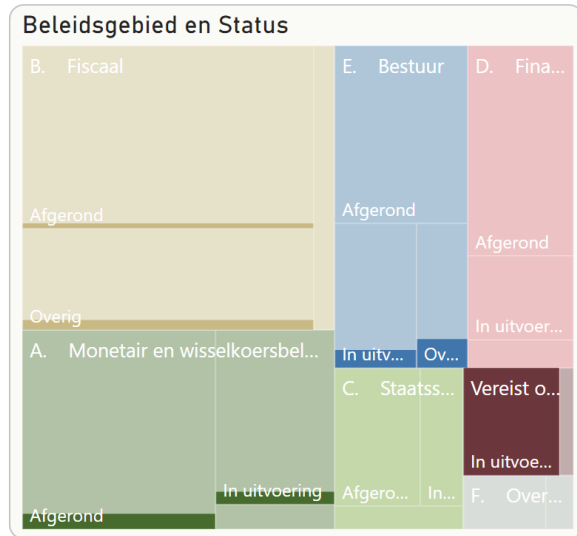
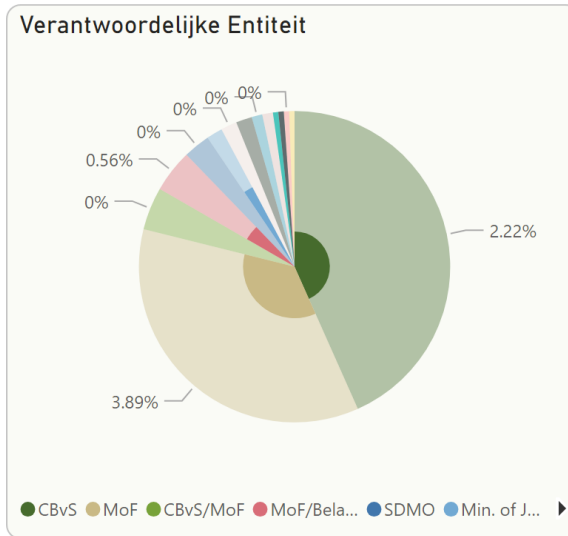
Beleidsgebied en Status

Maatregelen

Beleidsgebied	Maatregel
A. Monetair en wisselkoersbeleid	a. work with the IMF team and agree
A. Monetair en wisselkoersbeleid	b. send to the IMF team a report that
B. Fiscaal	Eliminating the untargeted fuel subsidie
A. Monetair en wisselkoersbeleid	30. Establish an electronic trading platf
E. Bestuur	Mandate the publication, on a governm contracts, the names of the awarded en of the public officials awarding the cont the contracted services.
Vereist onmiddellijke aandacht	2. Review the social protection public strategic plan to improve the efficiency
Vereist	3. Enact the amended VAT Act to con

Bron: calculaties SEOB op basis van voortgangsrapportage IMF Suriname country office

Vragenronde

Giwani Zeggen
Moderator

Afsluiting

Giwani Zeggen
Moderator

